

مصاحبه

گفتگو از: ژيلا عليزاده

گفتگو با دبیر کل مرکز داوری اتاق ایران

دکتر محسن محبی دبیر کل مرکز داوری اتاق ایران از سال ۱۳۶۴ در موقعیت‌های مختلف با این اتاق همکاری داشته و بیشترین ارتباطش از طریق کمیته ایرانی اتاق بازرگانی بین‌المللی (ICC) بوده است. دکتر محبی از سال ۱۳۷۶ و از طریق کمیته ایرانی ICC به عنوان داور بین‌المللی منتخب ایران عضو دیوان داوری بین‌المللی پاریس شد و از آبان ۱۳۸۴ رسماً توسط هیات مدیره مرکز داوری اتاق ایران به سمت دبیر کل مرکز داوری اتاق ایران انتخاب شد.

انتخاب وی فرصتی است برای ارتقای نهاد داوری سازمانی در ایران و نیز پیشبرد اهداف اتاق بازرگانی در جهت تسهیل و روان سازی بازرگانی. ماهنامه اتاق ایران درخصوص مرکز داوری و برنامه‌های آینده آن با ایشان گفتگویی انجام داده است که در پی متن کامل آن از نظر خوانندگان می‌گذرد.

تجار و بازرگانان قرار گرفته و پرونده‌های زیادی به این مرکز ارجاع شده است و آمار دعاوی روز به روز بیشتر می‌شود.

● در سال گذشته به چند پرونده رسیدگی شده است؟

○ در سال گذشته

پرونده جدید در دبیرخانه مرکز داوری ثبت شده است که از این تعداد برای ۱۰ پرونده رای صادر شده و قریب ۲۰ فقره از پرونده‌ها با سازش و مصالحه به پایان رسیده و مابقی هم در حال رسیدگی است. تا به حال مرکز داوری برای قریب ۵۰ پرونده رای صادر کرده و آمار دعاوی جاری در مرکز نزدیک به ۹۰ پرونده است که این برای یک مرکز داوری جوان آمار خوبی

داوری، مورد استقبال قرار گرفته است.

● تجار و بازرگانان ایرانی تا چه

اندازه با این مرکز آشنایی دارند؟

○ این مرکز نسبتاً جوان است زیرا بعد از تصویب اساسنامه آن در مجلس (۱۳۸۰) چند سالی طول کشید تا خود را تجهیز و آماده کند اما در همین مدت هم مورد استقبال

● وظایف مرکز داوری اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران چیست؟

○ مرکز داوری اتاق بازرگانی ایران اولین نهاد داوری سازمانی است که در ایران تشکیل شده است. اساس و مبنای تشکیل این مرکز، قانونی است که به صورت اساسنامه تشکیل مرکز داوری در بهمن ۱۳۸۰

به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است و همین امر پشتوانه قانونی لازم را برای مرکز فراهم نموده است.

وظیفه مرکز داوری حل و فصل دعاوی و اختلافات تجاری (داخلی و بین‌المللی) می‌باشد. در واقع، مرکز داوری یک اسلوب جایگزین رسیدگی قضایی در دادگاه‌ها به حساب می‌آید و به دلیل امتیازات و تسهیلات

محسوب می‌شود و نشان دهنده این واقعیت است که مرکز به یک نیاز بسیار جدی شرکت‌های تجاری و بازرگانان پاسخ داده است.

● اختلافات و دعاوی بیشتر در چه زمینه‌ای است؟

○ دعاوی که در این مرکز مطرح می‌شود طیف بسیار متنوعی دارد ولی همه دعاوی، تجاری است. در خود دعاوی تجاری هم تنوع زیادی وجود دارد، از دعاوی مربوط به قراردادهای ساده خرید و فروش و نمایندگی گرفته تا قراردادهای انتقال تکنولوژی همه و همه در شمار دعاوی تجاری است.

تعداد دیگری از دعاوی مربوط به اختلافات ناشی از قراردادهای حمل و نقل است و بخشی هم به قراردادهای ناشی از فاینانس و تسهیلات مالی مربوط می‌شود. می‌توانم بگویم که تقریباً از همه گروه‌های دعاوی تجاری در این مرکز پرونده وجود دارد.

● آیا شرکت‌های خارجی هم در این مرکز پرونده دارند؟

○ بله، دعاوی بین‌المللی هم به این مرکز ارجاع شده است- هم از طرف شرکت‌های خارجی علیه تجار و بازرگانان ایرانی و هم از طرف شرکت‌های ایرانی علیه شرکت‌های خارجی- همین مطلب نشان می‌دهد که اتاق بازرگانی ایران و مرکز داوری مورد اعتماد شرکت‌های خارجی است. اما در این راه هنوز باید تلاش و کوشش فراوان نمود و راه درازی در پیش است تا این مرکز بتواند به استانداردهای حقوقی سازمان‌های داوری بین‌المللی برسد و این کار محتاج حمایت و تعامل با دستگاه قضایی است و ضمناً مستلزم تلاش و برنامه‌ریزی خود ما در مرکز است.

● آیا بعد از صدور حکم، مقام بالاتری برای تجدید نظر در آرای داوری مرکز وجود دارد؟

○ خیر، در داوری مرجع تجدید نظر وجود

ندارد. آرای داوری مرکز طبق قانون قطعی و لازم‌الاجرا است که این امتیاز بزرگ داوری است، زیرا آرای محاکم دادگستری بعد از صدور قابل اعتراض مجدد است و روند اعتراض و رسیدگی مجدد بسیار طولانی است اما احکام مرکز داوری، علی‌الاصول اجرا می‌شود و در موارد بسیار استثنایی قابل اعتراض و ابطال است (مانند جعلی بودن مدارک و امثال آن).

● اگر بعد از صدور رای، هر یک از طرفین به رای صادره اعتراض داشته باشند، نتیجه چه می‌شود؟

دبیر کل مرکز داوری اتاق ایران:
مرکز داوری اولین نمونه
داوری سازمانی است که وارد
نظام حقوقی کشورمان شده
است و تحول مهمی هم
محسوب می‌گردد.

○ همانطور که گفتیم اعتراض به رای داوری، خاص موارد استثنایی است و اگر اعتراضی باشد، در صلاحیت دادگاه‌های دادگستری است.

● آیا تا به حال مواردی بوده که به احکام مرکز داوری اعتراض شود؟

○ بسیار کم، زیرا اساس داوری بر تراضی و توافق است و در نتیجه احکام داوری راحت‌تر و سریع‌تر اجرا می‌شوند. در همان موارد اندک هم که به دادگستری مراجعه شد، اغلب اعتراض، رد شده است.

● ارتباط مرکز با قوه قضاییه چگونه است؟

○ مرکز داوری دارای آیین نامه داخلی درمورد تشکیلات است که اخیراً تصویب

شده و به موجب آن یک "هیات مشورتی داوری" تاسیس شده که متشکل از ۱۵ نفر از اساتید، حقوقدانان، وکلا و قضات بازنشسته است و یک نفر نماینده قوه قضاییه هم در آن هیات مشورتی حضور دارد. بنابراین، ارتباط قوه قضاییه با مرکز داوری یک ارتباط تشکیلاتی خواهد بود. صرف نظر از این ارتباط تشکیلاتی، برای کارهای روزانه نیز با دادگستری در تماس هستیم و تبادل نظر می‌کنیم و قوه قضاییه هم از مرکز داوری استقبال کرده است خصوصاً که موجب کاهش چشمگیر کار دستگاه قضایی می‌شود.

● آیا به دعاوی کیفری هم رسیدگی می‌کنید؟ و آیا مرکز داوری حق دارد حکم زندان یا مجازات نقدی صادر کند؟

○ خیر، در مرکز داوری رسیدگی‌ها تنها ناظر به دعاوی مدنی و قراردادی است و به امور کیفری رسیدگی نمی‌شود و اساساً امور کیفری قابل ارجاع به داوری نیست.

● مرکز داوری چه امتیازاتی در مقایسه با رسیدگی قضایی دارد؟

○ روش داوری یا اسلوب داوری برای حل اختلافات تجاری، امتیازات فراوانی برای تجار دارد.

دادگاه‌های دادگستری یا به اصطلاح قضات ملی، اصولاً در هیچ کجای دنیا برای حل و فصل اختلافات تخصصی تربیت نمی‌شوند. معمولاً قضات را برای دعاوی تربیت می‌کنند که در هر جامعه بیشتر متداول و شایع است. نتیجه اینکه، اگر یک دعاوی تخصصی یا تجاری به دادگاه‌های داخلی برود، اولاً، از نظر زمان وقت بیشتری را می‌گیرد و لامحاله باید به کارشناسی ارجاع شود. ثانیاً، حجم کار دادگستری افزایش شدیدی می‌یابد. ثالثاً، آیین رسیدگی در دادگستری پیچیده‌تر و طولانی و پرهزینه‌تر است.

رسیدگی به دعاوی در دادگستری دو درجه‌ای است و حتی در کشور ما چند مرحله‌ای است: یک مرحله بدوی دارد، یک

مرحله تجدید نظر و یک مرحله دیوان کشور. اخیراً هم با تشکیل هیات‌های تشخیص در دیوان عالی کشور، یک مرحله دیگر هم به آن اضافه شده است. اینها غیر از اختیار ویژه رییس قوه قضاییه است که هر زمان می‌تواند به علت اختلاف بین حکم دادگاه با شرع، دستور دهد پرونده‌های مختومه بازگشایی شوند. به این ترتیب امتیاز داوری، یکی رسیدگی تخصصی و دوم رسیدگی آسان و سوم سرعت و کم هزینه بودن است.

● بنابراین رسیدگی به دعاوی تجاری در دادگاه‌های دادگستری خیلی طولانی است. آیا در کشورهای دیگر هم اینطور است؟

○ بله، در کشورهای دیگر هم چند مرحله‌ای است. رسیدگی پرونده در دادگستری حداقل سه مرحله را باید بگذرانند. اما در داوری اینطور نیست و در یک مرحله انجام می‌گیرد. به طور کلی رسیدگی یک مرحله‌ای، هزینه ارزان‌تر و آزادی عمل بیشتر از امتیازات رسیدگی دعاوی در مرکز داوری است.

● شیوه رسیدگی به دعاوی تجاری چگونه است و داوران به چه ترتیب انتخاب می‌شوند؟

○ کسانی که عضو اتاق هم نباشند می‌توانند برای استفاده از این خدمات به

مرکز داوری مراجعه نمایند، زیرا مرکز داوری یک تشکیلات قانونی و دارای شخصیت حقوقی مستقل است و تنها از نظر سازمانی وابسته به اتاق بازرگانی ایران است. بازرگانان، تجار، شرکت‌ها و یا هر دو نفری که در موضوعی اختلاف دارند، می‌توانند به مرکز مراجعه کنند.

مرکز حتی به دعاوی دستگاه‌های دولتی با بخش خصوصی هم رسیدگی می‌کند. به طور کلی، طرفین می‌توانند در قراردادها و یا در معاملات این شرط را درج کنند که در صورت اختلاف به مرکز داوری مراجعه نمایند و یا می‌توانند به موجب موافقتنامه جداگانه این کار را انجام دهند.

داوران هم از بین فهرست داوران معتمد مرکز داوری انتخاب می‌شوند.

برای دعاوی بین‌المللی هم آرشویی از وکلا و حقوقدانان خارجی تهیه نموده‌ایم و طرفین دعا می‌توانند داور خود را از فهرست داوران مرکز انتخاب کنند.

● اگر مرکز داوری یک تجربه خارجی است، الگو برداری آن از چه کشوری است؟

○ مفهوم داوری به طور سنتی در قوانین ایران وجود داشته اما به عنوان یک شیوه جایگزین رسیدگی قضایی اولین بار در سال‌های ۱۳۰۶ و ۱۳۰۷ وارد نظام حقوقی کشورمان

شد. قانون آیین دادرسی هم در سال ۱۳۱۸ یک فصلی را به داوری اختصاص داد و در قانون آیین دادرسی مدنی سال ۷۹ هم همان مقررات با اصلاحاتی حفظ شد.

مرکز داوری اولین نمونه داوری سازمانی است که وارد نظام حقوقی کشورمان شده است و تحول مهمی هم محسوب می‌گردد و از این حیث بیشتر از الگوی داوری ICC پاریس استفاده می‌کنیم.

در برخی کشورها مراکز متعدد داوری وجود دارد و به تازگی داوری‌های تخصصی هم گسترش یافته است. امیدواریم در ایران هم به سمت داوری‌های تخصصی مثل داوری معاملات بورس گام برداریم و از تجارب سازمان‌های بزرگ داوری بین‌المللی مثل ICC استفاده نماییم.

● آیا مرکز داوری برنامه‌هایی برای آینده در نظر دارد؟

○ تجهیز کردن روز به روز مرکز و نهایی نمودن قواعد داوری از برنامه‌های آینده مرکز است. همچنین برگزاری کنفرانسی در این خصوص که ضمن معرفی مرکز به دنیا از تجارب دیگران نیز استفاده نماییم، از برنامه‌های مرکز است. دعوت از مراکز داوری بزرگ دنیا برای برگزاری کارگاه‌های آموزشی و تعامل با قوه قضاییه نیز در برنامه‌های آینده ما قرار دارد. □

گفتگوی ماهنامه اتاق ایران با رییس اتاق بازرگانی ساری

گفتگو از: شراره عزیززی

این رابطه به بررسی مشکلات پیش رو و تحلیل موقعیت ایران بپردازند.

در همین رابطه و درخصوص پیش‌بینی برنامه عملیاتی سال ۱۳۸۵ اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ساری گفتگویی با موسی وفا بیان رییس این اتاق انجام داده‌ایم که در

آشکار می‌شود.

اتاق‌های بازرگانی نیز به عنوان نماینده بخش خصوصی و مشاور سه قوه می‌توانند نقش اساسی در هموار نمودن راه صادرات و معرفی کالاهای ایرانی به بازارهای جهانی بازی کنند و با برنامه‌ریزی دقیق و مدون در

باتوجه به اهمیت صادرات غیرنفتی در رهایی از وابستگی به درآمد نفت و توانمندی ایران در تولید انواع محصولات کشاورزی، معدنی و صنعتی لزوم برنامه‌ریزی بخش خصوصی جهت گسترش و توسعه صادرات غیرنفتی و یافتن بازارهای تازه در منطقه

پی توجه شما را به آن جلب می‌کنیم.

● به عنوان اولین سوال، اتاق‌های بازرگانی در توسعه صادرات غیرنفتی چه نقشی بر عهده دارند؟

○ در شرایط حاضر، صادرات در ملل مختلف از ارکان اساسی و مورد توجه دولتمردان است و در ایران نیز پرداختن به صادرات از چند جهت و به طور اخص در راستای رهایی از درآمدهای نفتی حایز اهمیت است و در این گستره بی‌شک اتاق‌های بازرگانی و صنایع و معادن به موجب وظایف و اختیارات قانونی خود نقش زیربنایی و اساسی بر عهده دارند تا بتوانند در مواردی مانند ایجاد و تشکیل نمایشگاه‌های تخصصی و بازرگانی داخلی و خارجی و کنفرانس‌هایی در زمینه‌های بازرگانی، صنعتی، معدنی، کشاورزی و خدمات فنی و مهندسی به وظایف خود عمل کنند.

از دیگر وظایف اتاق‌های بازرگانی هماهنگی هر چه بیشتر بین بازرگانان و صاحبان صنایع و کشاورزان در اجرای قوانین و مقررات و ایجاد و تشکیل اتحادیه‌های صادراتی و وارداتی

و سندیکاهای تولیدی برای تسهیل این امر است. اتاق‌های بازرگانی همچنین وظیفه دارند تا با ارایه نظرات مشورتی در مسایل اقتصادی کشور به قوای سه‌گانه در صدد حل مشکلات مربوط به صادرات و بازرگانی کشور برآیند.

به عقیده من تخصصی نمودن امور در کمیسیون‌های متشکله، برگزاری دوره‌های آموزشی و تشکیل اتاق‌های مشترک با کشورهای دوست یکی از مهمترین راه‌ها برای توسعه صادرات و جذب بازارهای هدف مطلوب است.

لازم به ذکر است که با تلاش‌های همه جانبه، سال ۸۴ در صادرات کالا از لحاظ

وزنی ۱۰۰ درصد و از لحاظ ارزشی با ۳۲ درصد افزایش روبرو بوده‌ایم و با برنامه‌ریزی و هدف‌گذاری سالانه برآنیم که با کمک خداوند گام‌های اساسی خویش را قوام بخشیم.

● خطوط کلی و پیش‌بینی‌های شما از برنامه‌های عملیاتی اتاق بازرگانی ساری در سال ۱۳۸۵ چیست؟

○ برنامه‌های اتاق در طول سال ۱۳۸۵ طبق روال معمول در سال‌های گذشته افزون بر برنامه‌های جاری و روزمره که براساس هدف‌ها و وظایف عمده اتاق است، بیشتر در جهت بهره‌گیری از فرصت‌ها و پتانسیل‌های بالقوه استان تنظیم شده است.

ترکمستان، تونس، امارات، چین و قزاقستان در اولویت قرار دارند. همچنین از سفرا و روسای اتاق‌های بازرگانی کشورهای دارای حسن روابط تجاری با ایران برای سفر به مازندران در سال جدید دعوت به عمل می‌آید.

اتاق بازرگانی ساری در نظر دارد در سال ۸۵ از هیات‌های بلند پایه‌ای که علاقمند به مراودات تجاری با ایران و به خصوص مازندران هستند، در مازندران استقبال کند از جمله کشورهای CIS، استان سامارا روسیه، کشورهای عربی و ... بیشتر مورد توجه ما قرار دارند.

● آیا اتاق بازرگانی ساری برنامه‌ای برای برگزاری نمایشگاه کالا و خدمات در سال ۸۵ دارد؟

○ برگزاری نمایشگاه‌های مختلف جهت معرفی محصولات تولیدی در استان مازندران همواره در دستور کار اتاق بازرگانی ساری قرار داشته است و امسال نیز مانند سال گذشته که اتاق بازرگانی ساری نمایشگاه‌های موفق‌تری مانند نمایشگاه ارمنستان و امارات را برگزار کرد، در نظر داریم یک نمایشگاه بزرگ در کشور قزاقستان برگزار کنیم. همچنین در صدد ایجاد زمینه‌های لازم برای برگزاری نمایشگاه‌های کشورهای خارجی در مازندران هستیم.

● شما به عنوان رییس اتاق بازرگانی ساری چه برنامه‌هایی برای بالا بردن سطح آگاهی‌های تجار و صاحبان صنایع استان مازندران دارید؟

○ اتاق بازرگانی ساری با همکاری مرکز آموزش کاربردی اتاق ایران و با همکاری سازمان بازرگانی همه ساله دوره‌های کاربردی آموزشی برگزار می‌کند و در آینده مخصوصاً در زمینه‌های تخصصی بازرگانی

اتاق بازرگانی ساری به اهمیت امر ترانزیت در اشتغالزایی و بالا رفتن درآمدهای ارزی واقف است و امید است با همکاری اتاق ایران در مورد کارنه‌تیر و فاز دو آکادمی ایرو راجع به آموزش رانندگان حرفه‌ای فعال‌تر عمل کند.

از جمله مهمترین برنامه‌های اتاق ساری تکمیل ساختمان اداری اتاق و پیگیری اخذ بودجه از طریق اتاق ایران و سازمان توسعه تجارت ایران است. بهره‌برداری از این ساختمان می‌تواند به توسعه فعالیت‌های اتاق کمک کند. از دیگر اقدامات داخلی اتاق ساری می‌توان به راه‌اندازی سایت اطلاع رسانی و تجهیز و اتوماسیون اداری اشاره کرد.

اتاق بازرگانی ساری تصمیم دارد هیات‌های تجاری - سرمایه‌گذاری را نیز به کشورهای هدف اعزام کند و باتوجه به اقدامات گذشته و بررسی‌های کارشناسی صورت گرفته کشورهای ارمنستان،

خارجی و آشنایی با آخرین تحولات و ضوابط قوانین و مقررات بازرگانی خارجی کلاس-هایی را برگزار می‌کنیم.

انتشار خبرنامه اتاق و اطلاع رسانی درخصوص موضوعات مختلف تجارت و بازرگانی از طریق رسانه‌های جمعی برای اعضا نیز کمک شایانی به آگاهی هم‌استانی‌ها از فعالیت‌ها و رویدادهای اقتصادی استان مازندران می‌کند.

همچنین همکاری در زمینه پروژه‌های تحقیقاتی و مطالعاتی برای بسترسازی مطلوب جهت صادرات در دستور کار اتاق بازرگانی ساری قرار دارد. به همین منظور اولویت‌های پژوهشی استان مازندران در ۲۳ عنوان تدوین شده است، که از مهمترین عناوین تدوین شده می‌توان به پایانه‌های صادراتی، بازارهای هدف و افزایش توان رقابتی کالاهای صادراتی، سهم صادرات غیرنفتی در ایجاد اشتغال، بهره‌گیری از فناوری GIS، راهکارهای توسعه روابط بازرگانی با کشورهای مختلف علی‌الخصوص

کشورهای حاشیه دریای خزر و CIS و نقش و جایگاه صادرات غیرنفتی در استراتژی توسعه استان مازندران اشاره کرد.

از دیگر خدماتی که درخصوص اطلاع‌رسانی و رشد آگاهی‌های اقتصادی در سطح استان انجام می‌شود، ارائه خدمات مشاوره‌ای کوتاه‌مدت در زمینه‌های صنعتی، کشاورزی، خدمات فنی-مهندسی، بازرگانی و معدنی به متقاضیان و بازرگانان است که بسیار مورد استقبال تولیدکنندگان و صادرکنندگان قرار گرفته است.

● **استان مازندران به عنوان یکی از مسیرهای ترانزیت کالا به کشورهای آسیای میانه و روسیه شناخته شده است. برای تسهیل امر ترانزیت در سطح استان چه برنامه‌هایی را پیش‌بینی کرده‌اید؟**

○ اتاق بازرگانی ساری به اهمیت امر ترانزیت در اشتغالزایی و بالا رفتن درآمدهای ارزی واقف است و امید است با همکاری

اتاق ایران در مورد کارنه‌تیر و فاز دو آکادمی ایرو راجع به آموزش رانندگان حرفه‌ای فعال‌تر عمل کند. توسعه شبکه کنترل ماهواره‌ای، برگزاری سمینارهای بین‌المللی و توسعه شبکه "Safe Tir" در فاز ۲ از دیگر برنامه‌های ما برای رفع مشکلات ترانزیت است.

اتاق بازرگانی ساری همچنین در حال پیگیری برای برقراری پروازهای برون مرزی و حمل‌ونقل هوایی و ایجاد شرکت‌های حمل‌ونقل بین‌المللی در سطح استان است و با انجام پیگیری‌های لازم برای ایجاد دهکده گل‌وگیاه و پایانه صادراتی در مازندران که در منطقه اسب‌چین تنکابن در حال انجام است، نیاز مبرمی به ایجاد خطوط هوایی جهت صادرات گل و گیاه و توسعه بازارهای این محصول در جهان است.

● **با تشکر از اینکه وقتتان را در اختیار ما قرار دادید.**

تسلیت

جناب آقای حاج احمد اصغری

نایب رییس محترم اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ساری و نایب رییس کمیسیون کشاورزی و صنایع تبدیلی اتاق ایران

با نهایت تأسف و تأثر و تاسف ضایعه درگذشت والده گرامیتان را به جنابعالی و خانواده محترم تسلیت عرض نموده و ضمن آرزوی غفران الهی برای آن فقیده سعیده صبر و اجر جمیل بازماندگان را مسئلت می‌نماییم.

روابط عمومی اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران